

RÄTTEN

Hovrättsråden Henrik Löv, Gösta Ihrfelt, referent, Rikard Backelin och Katarina Berglund Siegbahn

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Hovrättsfiskalen Philip Stålhandske

PARTER

Klagande

E.ON Energiinfrastruktur AB

Ombud: Bolagsjuristen C.J.J.

Motpart

Upplands-Bro kommun

Ombud: Advokaten C.A.

SAKEN

Avvisad kvittningsinvändning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, beslut 2022-03-28 i mål nr M 2577-21

Målet föredras varvid följande antecknas.

Upplands-Bro kommun och E.ON Energiinfrastruktur AB (E.ON) ingick år 2014 ett exploateringsavtal avseende genomförandet av en detaljplan i Upplands-Bro kommun (exploateringsavtalet). Detaljplanen omfattar bland annat E.ON:s nuvarande kraftvärme- och biogasanläggning i Högbytorp på fastigheten A.

Dok.Id 1878630

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

I exploateringsavtalet avtalades bland annat om förbindelsepunkt för vatten och avlopp (VA).

Kommunen har i mark- och miljödomstolen yrkat fullgörande av betalning av va-anläggningsavgift. Talan väcktes ursprungligen i Malmö tingsrätt, som i slutligt beslut den 1 mars 2021 i mål nr T 6873-20 avvisade kommunens talan med hänvisning till att mark- och miljödomstol var exklusivt behörig att pröva tvisten.

E.ON har bestridit käromålet med invändningen att bolaget har en kvittningsgill motfordran med anledning av kommunens avtalsbrott vid placeringen av förbindelsepunkten.

På yrkande av kommunen har mark- och miljödomstolen i det överklagade beslutet, såvitt här är av intresse, avvisat E.ON:s kvittningsinvändning på grund av domstolens bristande behörighet. Som skäl för beslutet har sammanfattningsvis angetts att kvittningsinvändningen grundar sig på ett avtalsbrott som faller utanför lagen (2006:412) om allmänna vattentjänsters (vattentjänstlagen) tillämpningsområde och därmed även mark- och miljödomstolarnas behörighet.

E.ON har nu överklagat beslutet om avvisning och yrkat att Mark- och miljööverdomstolen *i första hand* ska avvisa Upplands-Bro kommuns talan eller *i andra hand* fastställa att E.ON:s kvittningsinvändning inte ska avisas. Till stöd för sina yrkanden har E.ON sammanfattningsvis anfört följande.

Mark- och miljödomstol är inte behörig att pröva kommunens talan eftersom den grundas på en bestämmelse i ett exploateringsavtal, avseende anslutning till en allmän va-anläggning för en fastighet som ligger utanför verksamhetsområdet. Sådana tvister ska prövas av allmän domstol. Ett exploateringsavtal som ingås mellan kommunen och en exploatör på grundval av regleringen i plan- och bygglagen (2010:900) är en ordinär civilrättslig överenskommelse. Parterna är eniga om att fastigheten ligger utanför kommunens verksamhetsområde, vilket stod klart i tvisten redan före det överklagade beslutet. Då fastigheten ligger utanför verksamhetsområdet är vattentjänstlagen inte tillämplig på parternas överenskommelse.

I det överklagade beslutet står att "[m]ark- och miljödomstolen är därmed exklusivt behörig att pröva tvisten om kommunens fordran." Domstolen har alltså prövat frågan om sin behörighet och Mark- och miljööverdomstolen bör kunna pröva E.ON:s förstahandsyrkande i sak. Mark- och miljööverdomstolen ska pröva frågan om rättens behörighet ex officio ifall tvisten är sådan att den ska upptas av särskild domstol. Det bör inte finnas anledning att återförvisa målet till mark- och miljödomstolen för prövning av rättens behörighet.

Om kommunens talan ska prövas av mark- och miljödomstol måste detta naturligen även innebära att E.ON:s kvittningsinvändning ska prövas av samma domstol. E.ON:s grund för kvittningsinvändningen är densamma som kommunens: exploateringsavtalet mellan parterna. E.ON:s kvittningsinvändning avser frågor om förbindelsepunktens placering och driftsättning. Huvudfordran och motfordran i detta mål baseras på samma rättsförhållande mellan parterna, nämligen regleringen av E.ON:s fastighets anslutning till kommunens allmänna va-anläggning. Det vore mycket ineffektivt ur processekonomisk synvinkel om inte E.ON:s motfordran kunde prövas i samma mål som kommunens huvudfordran.

Kommunen har bestritt E.ON:s yrkanden och anfört i huvudsak följande.

E.ON har inte framställt något yrkande i mark- och miljödomstolen om att avvisa kommunens talan och det omfattas således inte av det beslut som överklagats.

Yrkandet kan inte framställas i Mark- och miljööverdomstolen som första instans och ska således avvisas.

Parternas rättigheter och skyldigheter regleras i vattentjänstlagen. De omständigheter som E.ON har åberopat i sin motfordran har inte sin grund i att kommunen på något sätt skulle ha åsidosatt sina skyldigheter enligt vattentjänstlagen. Grunden för E.ON:s bestridande är att bolaget har en kvittningsskild motfordran på grund av påstått avtalsbrott. När parter inte är överens om ett avtals giltighet eller rätta innebörd kan dessa frågor komma att prövas av mark- och miljödomstol. Skadestånd på grund av avtalsbrott ligger dock inte inom mark- och miljödomstolarnas behörighet.

Efter föredragning fattar Mark- och miljööverdomstolen följande

SLUTLIGA BESLUT (att meddelas 2022-11-30)

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens beslut att avvisa bolagets kvittningsinvändning (punkten 1) och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Skäl

Huvudregeln vid överklaganden är att överprövningen ska omfatta den sak som prövats genom det överklagade beslutet. Mark- och miljödomstolen har i det nu överklagade beslutet tagit ställning till en kvittningsinvändning i målet och, med hänsyn till att domstolen inte ansett sig behörig att pröva kvittningsinvändningen, avvisat denna.

Mark- och miljödomstolens avgörande bygger på den förutsättningen att domstolen ansett sig behörig att handlägga tvisten med hänvisning till att målet är att bedöma som ett s.k. VA-mål där reglerna i vattentjänstlagen ska tillämpas. Detta utgör nämligen en förutsättning för att mark- och miljödomstolen ska vara exklusivt behörig. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning brister dock denna förutsättning. Målet borde rätteligen handlagts av allmän domstol. Den aktuella fastigheten ligger ostridigt utanför kommunens verksamhetsområde. Det har inte heller gjorts gällande att en utvidgning av kommunens verksamhetsområde till att omfatta nu aktuell fastighet är förestående, eller att kommunen på annan grund varit skyldig att ansluta fastigheten. En förutsättning för avgiftsskyldighet enligt vattentjänstlagen är att fastigheten ligger inom verksamhetsområdet (se 16 och 24 §§ vattentjänstlagen och Mark- och miljööverdomstolens slutliga beslut den 5 maj 2022 i mål nr M 3939-21).

Mark- och miljödomstolen har således inte varit behörig att ta upp målet. Att Malmö tingsrätt, såsom allmän domstol, i ett tidigare beslut avvisat kommunens talan på den grunden att tvisten ansågs falla inom mark- och miljödomstolarnas exklusiva

behörighet föranleder inte Mark- och miljööverdomstolen att göra någon annan bedömning.

Mark- och miljööverdomstolen kan i detta mål inte gå utöver den sak som prövats i mark- och miljödomstolen. Det saknas därför förutsättningar för domstolen att, med bifall till bolagets förstahandsyrkande, avvisa den av kommunen vid mark- och miljödomstolen väckta talan.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts om mark- och miljödomstolens bristande behörighet ska mark- och miljödomstolens beslut att avvisa bolagets kvittningsinvändning (punkten 1) undanröjas och målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga

Överklagande senast 2022-12-28

Philip Stålhandske

Protokollet uppvisat/

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se